



Prezentace lehce

Život s AI

O AI neboli umělé inteligenci se v poslední době hovoří stále více a v nejrůznějších souvislostech. Na jedné straně je zmiňována jako výkonný pomocník napříč různými obory. Na druhé straně jsou jedním dechem zmiňována i její rizika a obavy z jejího zneužití, ale i z ní jako takové. AI má své zastánce a odpůrce a každý bude mít svým způsobem pravdu. Vzhledem k tomu, že je to poměrně nový fenomén, rychle se rozvíjející a v podstatě nevyzpytatelný, tak se nabízí velmi široké pole možností jak prezentaci o AI uchopit.

AI

Pro AI (Artificial Intelligence) není jedna konkrétní definice. AI obvykle slouží k řešení složitých úloh a obvykle má formu počítačového programu. Počítačový systém s umělou inteligencí vytváří předpovědi nebo provádí akce na základě vzorců ve stávajících datech. Dokáže se učit z vlastních chyb a tím zvyšovat svou přesnost.

- Co je AI?
- Jakými způsoby se AI učí?
- Jaká rizika a hrozby plynou ze způsobů učení AI?
- Co všechno je vlastně pod AI zahrnuto – je to jednoznačné?
- Umí AI sama myslet?
- Má empatii, city?
- Úzká umělá inteligence x obecná umělá inteligence x superinteligence - rozdíly, hrozby, rizika, příležitosti, možnosti...
- Jak AI může ovlivnit trh práce?
- Jak se projevuje používání AI ve slohu a psaném textu?
- Textová AI (Chatbot);
- My AI na Snapchat;
- Generování obrázků (Midjourney atd.).

Obory

Je řada oborů, ve kterých se dá AI využít k zefektivnění práce. Některé vyžadují preciznost a přesnost výkonů, které jsou pro lidskou ruku a oko příliš náročné. Pro některé obory je skvělé využít AI ve formě překladáče, k rozeznání písma a řeči. AI umí texty sama generovat, takže možnosti využití se nabízejí také ve formulování textů, ať už úředního nebo i marketingového charakteru.

- Zdravotnictví, obecně medicína (např. systém Da Vinci, systém speciálních miniaturních ramen, které ovládá chirurg pomocí konzole a 3D zobrazení na monitoru; AI pomáhá číst rentgenové snímky, vyhodnotit laboratorní vyšetření, diagnostikovat onemocnění apod.)
- Armáda a kosmonautika (průzkum terénu; zatím jsou robotičtí válečníci dílem sci-fi filmů, ale může to být blízká realita)





- Automobilový průmysl (ve výrobě samotné; v autech zabudovaný lane asistent, parking asistent, tempomat; ale také autopilot FSD full-service driving, který sám řídí, drží se naprogramované trasy, zvládne semaforey, stopky, sám brzdí v případě ohrožení, zaparkuje...)
- Doprava obecně (logistika apod.)
- Média a marketing (tvorba/psaní titulků k filmům a jejich překlad; v marketingu AI umí shromažďovat, zpracovávat a analyzovat ohromná množství dat, takže se dají lépe pochopit preference a potřeby zákazníků a lépe tak cílit reklamu atd.)

Deepfake

Deepfake je označení pro realistickou úpravu videa. Upravuje tvář, mimiku, i zvuk. AI na základě ohromného množství vstupních dat dokáže deepfake vytvořit, ale její algoritmy lze využít i k tomu, aby je naopak rozeznala. Deepfake videa jsou zneužitelná v hybridní válce, kdy mají za cíl u protivníka zcela narušit důvěru společnosti v jakékoli informace, které přijímá. Ovlivnit mohou i volby, manipulovat lidmi apod. Na druhou stranu AI může pomoci v identifikaci nově vzniklých „online avatarů“, které využívají legálně i nelegálně získaná osobní data různých lidí.

- Možnosti zneužití deepfake;
- Příklady již odhalených deepfake;
- Jakou roli může v souvislosti s deepfake AI sehrát?

Autorská práva

Ohromné množství vstupních dat, na kterých se AI učí, se odněkud musí vzít. Generátor obrázků musí mít nejdříve velkou zásobu vložených obrázků, obrázků a fotografií, aby byl schopen pak podle zadaného požadavku vygenerovat obrázek např. rychlovarné konvice ve stylu Salvatora Dalího. Stejná otázka vyvstává v souvislosti s tvorbou hudby.

- Ptá se někdo autorů (malířů, grafiků, sochařů atd.) nebo majitelů autorských práv, jestli se na jejich dílech může AI učit?
- Komu patří autorská práva po vytvoření obrazu, který byl vytvořen pomocí AI na základě např. obrazu Salvatora Dalího?
- Kdo bude mít autorská práva k hudbě vytvořené AI, ale ve stylu např. Beatles?
- Jaká řešení by vás napadla?

Výhody, nevýhody AI

Jako všechno v životě, i u AI jsou dvě strany jedné mince. Výhodou AI může být rychlost, přesnost, efektivita, nulová nemocnost, žádná skleróza. Nevýhodou může být to, že AI nevidí souvislosti a nemá zkušenosti, která by do řešení mohla promítnout. AI nezná a nemá emoce, takže některé situace vyhodnotí bez jakéhokoliv soucitu. Například na dotaz jak vyřešit globální oteplování by AI mohla odpovědět, že řešením je vyhubit lidstvo.





- Napadají vás jiné příklady, kdy by AI v hledání řešení nebrala ohledy na nic a nikoho?
- Jaké další výhody nebo nevýhody podle vás AI má/může mít?
- Jaké další příležitosti využití AI vás napadají?
- Jaké hrozby s rozšířením AI do všech sfér lidského konání hrozí?

O AI se v poslední době hovoří stále více. Stále více se také používá. Různé instituce ji implementují do svých hlasových služeb (automatů) pro zákazníky, ať už jsou to banky, poskytovatelé elektřiny nebo telefonní společnosti. Evropská unie již pracuje na legislativě, která zkoriguje AI tak, aby pro občany byla bezpečná, transparentní, aby ochránila naše osobní údaje (AI umí např. rozpoznat biometrii obličeje, což samozřejmě může být zneužitelné). Méně se hovoří o uhlíkové stopě, kterou po sobě AI nechává. Kolik výkonných počítačů a serverů jede na plný výkon, jen aby ji „nakrmila“ vstupními daty? Nabízí se tedy i otázka šetrnosti k přírodě, k ovzduší a životnímu prostředí. Umělá inteligence má své zastánce i odpůrce, zatím je pro řadu lidí neuchopitelná, ale jistě je, že s ní budeme žít. Je jen na nás, jak moc na to budeme připraveni. Diskuze a zamyšlení se nad ní je minimum, co můžeme udělat.

Oceníme především vlastní úvahy a názory, cílem prezentací není kompilát odborných textů nalezených na internetu nebo opsaných z učebnic. Ve škole je možné s prezentacemi dále pracovat, rozvíjet témata v nich obsažená, řešit a ukazovat si grafické nedostatky apod.

Prezentace jsou v současné době stále ještě významným a rozšířeným doprovodným materiálem přednášek, besed, vzdělávacích lekcí, workshopů. Pro studenty a žáky je to jedna z možností, jak zajímavě prezentovat výsledky své práce, např. referáty. V mnoha zaměstnáních napříč profesemi jsou prezentace přehledným výstupem pracovních výsledků. Proto si myslíme, že je dobré mít „formu“ prezentací zažitou a znát principy a pravidla jejich tvorby. Při závěrečném vyhodnocení výsledků soutěže předpokládáme, že vítěz svou prezentaci doprovodí slovem nebo k ní alespoň řekne pár vět.

Soutěž je jen forma. My v knihovně to bereme spíše jako přehlídku prací k danému tématu, které se každým rokem snažíme vymyslet zajímavé a také dostatečně široké, aby nabízelo více úhlů pohledu. Práce žáků a studentů hodnotí oslovení porotci, každý hodnotí sám za sebe podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. V porotě je vždy zástupce pedagogů, knihovny, ale také člověk, který má k danému tématu blízko svým profesním zaměřením.

Soutěž je míněna spíše jako motivační počín, odměny pro vítěze jsou pro radost a impulsem k další práci. V prezentacích mohou být úspěšní ti žáci a studenti, kteří jinak studijní úspěchy nezažívají a naopak v této „disciplíně“ mohou vyniknout.

Vyhodnocení soutěže prezentací je předběžně naplánováno na konec února 2024 a opět bude spojeno s besedou, na kterou pozveme zajímavého hosta. Jeho jméno, stejně jako datum a čas setkání ještě upřesníme.

Za tým Městské knihovny Sedlčany
Mgr. Alena Budková

